

Військові священники (капелани) – фізичні особи, які мають духовну освіту, є священнослужителями зареєстрованої в Україні релігійної організації, пройшли відбір та прийняті на роботу на посади працівників у військових частинах, військових навчальних закладах, установах та організаціях Збройних Сил України для задоволення релігійних потреб особового складу.

Відповідно до ст. 21 Закону України “Про свободу совісті та релігійні організації” визначено, що командування військових частин надає можливість військовослужбовцям брати участь у богослужіннях і виконанні релігійних обрядів, а також забезпечує душпастирську опіку з боку Церкви (релігійних організацій) військовослужбовців Збройних Сил України та інших військових формувань.

Створення інституту військового капеланства безпосередньо сприяє задоволенню релігійних потреб армії, та суспільства в цілому. Серед принципів такої діяльності є: забезпечення конституційного права громадян на свободу світогляду і віросповідання; добровільність участі військовослужбовців у богослужіннях, релігійних обрядах та інших заходах; рівність представників всіх віросповідань, які проходять службу у Збройних Силах України щодо задоволення їх релігійних потреб; невтручання військового командування у діяльність релігійних організацій; невтручання релігійних організацій у діяльність військового командування; повага, толерантне ставлення до віруючих та військових священників (капеланів) усіх релігійних організацій.

*Питльована Л.Ю., к.і.н., доцент
Український католицький університет,
м. Львів*

ДУШПАСТИРСЬКА ОПІКА ВОЇНІВ АТО КАПЕЛАНАМИ-ВОЛОНТЕРАМИ

Вибух громадсько-політичної активності населення навесні 2014 р. вплинув на церковно-релігійні структури, які започаткували волонтерські ініціативи, спрямовані на допомогу учасникам АТО, їхнім сім'ям, переселенцям. Церква максимально долучилася до волонтерської допомоги як військовослужбовцям, так і населенню окупованої території. Капеланами-волонтерами у зону АТО пішли священнослужителі УГКЦ (Української греко-католицької церкви) отці Іван (Гопко), Юрій (Лисишин), Любомир (Яворський), Іван (Гуня) та багато інших. За перші два роки бойових дій на Сході України було здійснено 395 ротацій (кожна по 35–45 діб) священників УГКЦ у зоні АТО. Трьох волонтерів-священників за цей період було поранено. З весни 2014 р. (початку російської агресії) до кінця 2016 р. УГКЦ провела 474 ротації священників в зоні бойових дій терміном 30–45 днів. Тільки за перші два місяці 2017 р. в зоні АТО працювало 152 греко-католицьких військових капеланів.

До функцій волонтерів-священників у зоні АТО на Сході України належали, перш за все, проведення сповідей, причастя, відспівування загиблих, а також освячення техніки, індивідуальні бесіди з військовослужбовцями, проведення занять із християнської етики. Надзвичайно важливою була і залишається роль волонтерів-священників у знятті стресового синдрому та укріпленні морально-психологічного стану військовослужбовців.

Важливим моментом в організації пастирської опіки особового складу ЗС України у зоні АТО стало створення низки громадських організацій, зокрема “Міжконфесійного батальйону військових капеланів”. Перші поїздки капеланів-волонтерів із цієї організації у

зону АТО почалися ще у квітні 2014 р., а донині зроблено більше сотні виїздів. На час завершення антитерористичної операції в складі батальйону за попередніми підрахунками служили більше 100 духівників, підготовлених для роботи на фронті.

Капелани “Міжконфесійного батальйону військових капеланів” у період з осені 2014 р. і до весни 2015 р. вели пастирське служіння в Донецькому аеропорту не тільки як священики, але й у якості психологів та парамедиків. З початку бойових дій духовники батальйону працювали у 93, 56, 57, 87, 79 бригадах, 44, 30, 17 танкових бригадах, підрозділах НГУ, ДУК (Добровольчий український корпус) “Правий Сектор”, батальйонах “Донбас”, “Айдар”. У складі батальйону працюють капелани-інструктори з тактичної медицини і медичної евакуації, які здатні навчати військовослужбовців наданню першої допомоги при пораненнях. З 2016 р. на базі батальйону був створений підрозділ військових психологів для роботи як в зоні АТО, так і в навчальних центрах.

Ще одним напрямом стала робота волонтерів-священників із реабілітації військових, що повернулися із зони бойових дій. “Всеукраїнське міжконфесійне релігійне християнсько-військове братство” реалізує Програму діяльності на 2017–2021 рр., яка включає в себе акцію “Солдат повертається додому”.

На виїзному засіданні Всеукраїнської Ради Церков і релігійних організацій, яке відбулося восени 2016 р. у Краматорську, Блаженніший Святослав (Шевчук) відзначив нелегкий шлях, пройдений українським військовим душпастирством. У перші роки незалежності греко-католицькі священики, потрапляючи до військових частин, змушені були долати стереотипи радянського періоду, байдужість командування, його нерозуміння ролі та місця священика в армії. Глава УГКЦ наголосив, що перелом у ставленні до душпастирської опіки відбувся з часу Євромайдану, а особливо – агресії Російської Федерації на Сході України. Перетворення військового душпастирства на штатну інституцію Збройних Сил України також тісно пов’язано з набуттям капеланами чіткого юридично-правового статусу.

Півнюк С.В.

*Національна академія сухопутних військ
імені гетьмана Петра Сагайдачного,
м. Львів*

ДУШПАСТИРСЬКА ОПІКА В УКРАЇНСЬКОМУ ВІЙСЬКУ: ПЕРЕДУМОВИ ВИНИКНЕННЯ ТА ПРОБЛЕМИ СЬОГОДЕННЯ

Проблематика душпастирської опіки військовослужбовців, відродження духовного просвітництва, виховання військових та членів їх сімей у дусі християнської моралі завжди турбувала православне духовенство. Ще з давніх часів областю самобутнього функціонування православної церкви на українських землях здавна була Запорізька Січ, а в деяких випадках релігійні норми були чи не єдиним ефективним регулятором розбурханої, далеко не завжди дисциплінованої й керованої козацької маси. Історично склалось, що чим більше стверджується Україна у своїй державності, тим інтенсивнішим стає пошук загальнонаціональних ідейно-духовних орієнтирів, здатних об’єднувати суспільство, зміцнити державу, вивести її на високий рівень цивілізованості й культури.

Нагальною проблемою залишається надання морально-психологічної допомоги й проведення душпастирської опіки військових, посилення виховної роботи. У контексті